

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

Soru Cevap

Namazda Aralıklı Durmak Bidattır, Günahı Yöneticilere Aittir

Hamd Allah'a mahsustur. Salat ve selam Rasûlullah'a, onun Aline, ashabına ve onu dost edinenler üzerine olsun.

Cuma ve cemaat namazında namaz kılanın yanındakinden iki metre uzakta durması hakkında bana soru soran herkese... Bazı Müslüman ülkelerde yöneticilerin, camileri kapattıklarını, açtıklarında ise namaz kılanları iki metre mesafe kuralına mecbur tuttuklarını söylediler... Yetkililerin gerekçesi şu; hasta özürdür, nitekim oturarak namaz kılar. Yanındakinden iki metre uzak durması da üzerine kıyas edilir. Hatta hasta olmasa bile hastalık korkusu var, bu yüzden mesafe olur... Soruyorlar, yöneticilerin namaz kılanlara belirtildiği şekildeki bir mesafeyi zorunlu tutması caiz mi? Yoksa namazdaki mesafe, günahı yöneticilere ait bidat midir? Soranlar, cevabı öğrenmek için ısrar ediyor...

Sorularına yanıt olarak diyorum ki başarı Allah'tandır:

Daha önce bidat hakkında birden fazla cevap yayınlamıştık. Soranlar, bidati enine boyuna düşünmüş olsalardı, belirtilen şekildeki bir mesafenin bidat olduğunu, insanlara bu mesafeyi zorunlu tutmaları halinde günahının yöneticilere ait olduğu yanıtına varırlardı. Bunun açıklaması şöyledir:

Birincisi: 28 Recep 1434 / 07 Haziran 2013 tarihinde yayınladığımız cevapta şöyle geçmektedir: "... Bidat, Şeriatın eda keyfiyetini belirttiği emrine muhalefettir. Lisan'ul Arap'ta geçtiği gibi bidat sözcüğü dilde şu anlama gelir: *المبتدع الذي يأتي أمراً على شبهه لم يكن* "Olmayan benzer bir şeyi getiren kişi bidatçidir... وأبدعت "Bir şey bidat ettim demek, örneği olmayan şeyi icat ettim demektir." İstilahta da bidat sözcüğü bu manadadır. Yani Rasûl Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in yaptığı bir örnek olur ve Müslüman da o örneğe aykırı hareket ederse, Şeriatın şeri bir emir ile edasını açıkladığı şeri keyfiyete aykırı hareket etmiş olur. Şu hadis bu anlama delalet eder:

"Kim dinimiz üzerinde olmayan bir iş yaparsa, merduttur." [Buhârî, Müslim]

Böylece kim namazda iki yerine üç secde yaparsa, bidat işlemiş olur. Çünkü Rasûl Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in fiiline aykırı davranmıştır. Kim Mina'da şeytan taşlamak için yedi yerine sekiz taş atarsa, bidat işlemiş olur. Çünkü Rasûl Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in fiiline aykırı hareket etmiştir. Kim de ezanın sözlerine eklemeye yaparsa ya da eksiltirse, bidat işlemiş olur. Çünkü Rasûl Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in onadığı ezan sözlerine aykırı hareket etmiştir...

Şeriatın eda keyfiyetini belirttiği emrine muhalefet, şeri hükümler kategorisinde yer alır. Eğer muhalefet, emre bitişik gelen karineye göre teklifi hükümdense haram ya da mekruh olduğu, yok vâzi hükümdense, batıl ya da fasit olduğu söylenir...

Örneğin: Müslim'in Aişe Radiyallahu Anha'dan rivayet ettiğine göre Rasûl Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in namazını tanımlarken şöyle dedi:

"Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem başını rükûdan kaldırdığı zaman tam doğrulmadıkça secdeye gitmezdi. Secdeden de başını kaldırdığı zaman tam oturmadıkça secdeye gitmezdi..." Burada Rasûl Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Müslüman rükûdan kalkınca tam doğrulmadıkça secdeye gidemeyeceğini, secdeden kalkınca da, tam oturmadıkça diğer secdeye gidemeyeceğini açıkladı. Rasûl Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu keyfiyeti beyan etti. Bu keyfiyete muhalefet eden kimse, bidat işlemiş olur. Namaz kılan kimse, rükûdan kalkınca tam doğrulmadan secdeye giderse, bidat işlemiş olur. Çünkü Rasûl Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in açıkladığı keyfiyete aykırı davranmıştır.

Ama örneğin Müslim'in Ubade ibn es-Samet'ten rivayet ettiğine göre

- Ahmed'in, Abdullah b. Ömer'den rivayet ettiğine göre Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

أَفِيْمُوا الصُّفُوفَ فَإِنَّمَا تَصْفُونَ بِصُفُوفِ الْمَلَائِكَةِ وَحَادُوا بَيْنَ الْمَنَاجِبِ وَسُدُّوا الْخَلَلَ وَلِيَسُوا فِي أَيِّدِي إِخْوَانِكُمْ وَلَا تَدْرُوا فُرُجَاتِ لِلشَّيْطَانِ وَمَنْ وَصَلَ صَفًّا وَصَلَهُ أَفِيْمُوا الصُّفُوفَ فَإِنَّمَا تَصْفُونَ بِصُفُوفِ الْمَلَائِكَةِ وَحَادُوا بَيْنَ الْمَنَاجِبِ وَسُدُّوا الْخَلَلَ وَلِيَسُوا فِي أَيِّدِي إِخْوَانِكُمْ وَلَا تَدْرُوا فُرُجَاتِ لِلشَّيْطَانِ وَمَنْ وَصَلَ صَفًّا وَصَلَهُ
"Safları düz tutun, Meleklerin safı gibi saf tutun, omuzları bir hizaya getirin, aradaki boşlukları kapatın, kardeşlerinizin (sizi düzeltmeye çalışan) ellerine karşı nezaketli olun. Arada şeytan gedikleri bırakmayın. Kim safa kavuşursa Allah ona kavuşur. Kim de saftan koparsa Allah da ondan kopar."

Bu hadiste Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem, cemaat namazını eda keyfiyetini tamamen açıklıyor. Sahabe Radiyallahu Anhum bu keyfiyete bağlı kalıyordu. Malik'in Muvatta'da, Beyhaki'nin Sünenül Kübra'da rivayet ettiğine göre

أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ كَانَ "يَأْمُرُ بِتَسْوِيَةِ الصُّفُوفِ، فَإِذَا جَاءَهُ فَأَخْبَرُوهُ أَنْ قَدِ اسْتَوَتْ، كَبَّرَ
"Ömer İbn'ul Hattab, safların düzgiin olmasını emrederdi. Ömer'e gelip safların düzgiin olduğunu haber verdiklerinde tekbir getirdi."

Üçüncüsü: Şöyle denmez, bulaşıcı hastalık, namazda mesafeyi caiz kılan bir mazerettir. Böyle denmez. Çünkü bulaşıcı hastalık, camiye gidilmemesi için bir mazerettir, camiye gidilip namaz kılanın yanındakinden bir ya da iki metre aralıklı durulması için bir mazeret değildir! Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem döneminde de bulaşıcı hastalıklar (Taun) meydana gelmişti. Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem'den veba enfeksiyonuna yakalanan birinin namaza gidip arkadaşından iki metre mesafede durduğu varit olmuş değil. Tam tersine özürdür, evinde namaz kılar... Devlet himayesinde hastalığın yayıldığı bölgenin özenle ücretsiz tedavisine odaklanılır... Sağlıklılar o bölgeye karıştırılmaz... Müslim'in, Usame ibn Zeyd'den rivayet ettiğine göre Rasûlullah SallAllahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

"Taun Allah Azze ve Celle'nin kullarından bazı insanları müptela kıldığı azap işaretidir, o halde bir yere bulaştığım duyduğunuzda oraya girmeyin ve ne zaman olduğunuz yere girmişse ondan kaçmayın." Yani bulaşıcı hastalığa yakalanan bir hasta, sağlıklı kimselere karıştırılmaz. Allah'ın izniyle kendisine yeterli ve kâfi ilaç temin edilir. Sağlıklı biri ise, camiye gider, her zamanki gibi mesafesiz bir şekilde Cuma ve cemaat namazını eda eder...

Dördüncüsü: Yine şöyle denmez, salgın anında namazdaki mesafe, hastalık anında oturarak namaz ruhsatına kıyas edilir. Zira bu, şeri bir kıyas değildir. Çünkü hasta birinin oturarak namaz kılması, Allah'tan bir ruhsattır. Yani hastalık mazereti var. Mazeretler, sebeptir, illet değil. Şeriat, sebepleri illetlendirmemiştir. Her bir mazeret, başkası için değil mazeret olarak geldiği hüküm için bir mazerettir. Gelen hükme özgü bir mazeret olarak kabul edilir. Her hüküm için genel bir mazeret değildir. Mazeretin illetlik yönü anlaşılır. Dolayısıyla kıyas götürmez. Sebep, varlığına sebep olan şeye özgüdür. Başkasına geçmez. Onun için üzerine kıyas yapılmaz. İlet ise böyle değil. İlet, kendisinden dolayı teşri edilen hükme özgü olmaz, başkasına da geçer ve üzerine kıyas edilir... Buradan açığa çıkıyor ki ibadettekiler sebeptir, illet değil. İbadetler tevkifidir (Şeriatın belirlediği ve dondurduğu hüküm). İletlendirilmezler ve üzerlerine kıyas yapılmaz. Çünkü sebep, sebebi olduğu şeye özgüdür.

Beşincisi: Kaldı ki ruhsat, vâzi bir hükümdür. Ruhsat, Şarinin kulların fiillerine ilişkin vâzi yoluyla bir hitabıdır. Mademki ruhsat, Şarinin hitabıdır, öyleyse ona delalet eden şeri bir delilin olması kaçınılmazdır. Örneğin hastanın oturarak namaz kılması konusunda Buhari'nin Sahihinde İmran b. Husayn'dan rivayet ettiğine göre

"Benim basurlarım vardı. Peygamber SallAllahu Aleyhi ve Sellem'e namaza dair soru sordum da şöyle buyurdu: "Ayakta namaz kıl, gücün yetmezse oturarak, gücün yetmezse yanın üzere yatarak (kıl)" diye buyurdu." Bu, bir ruhsattır yani şeri delilin getirdiği bir özürdür. Şeri delilin belirli bir hüküm için özür olarak getirdiği her şey, özür kabul edilir. Hakkında bir delil yoksa hiçbir değeri yoktur ve

kesinlikle şeri bir özür olarak kabul edilmez... Namazda hastanın yanındakinden bir ya da iki metre uzak durması konusunda hiçbir delil yok. O halde şeri olarak yukarıdaki sözün hiçbir kıymeti harbiyesi olmaz. Doğru da değil... Peki, hasta değilse, sadece hastalık beklentisinden dolayı nasıl olur?

Altıncısı: Yukarıdakilerin özeti şu şekildedir:

1- Peygamber *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*'in namaz için açıkladığı keyfiyeti değiştirmek, bidat sayılır. Bu durumdaki şeri hüküm şöyledir; sağlıklı biri, her zamanki gibi arada boşluklar olmadan yapışık saflarda namaz kılmak için camiye gider. Bulaşıcı hastalıklı biri camiye gitmez, dolayısıyla başkalarına bulaştırmaz.

2- Eğer devlet camileri kapatır, sonra da sağlıklı insanların Cuma ve cemaat namazları için camilere gitmesini yasaklarsa, Cuma ve cemaat namazını iptal etmesinden ötürü büyük bir günah işlemiş sayılır. Camiler, Peygamber *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*'in açıkladığı gibi namaz için açık kalmaya devam etmelidir.

3- Keza devlet, Peygamber *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*'in belirlediği keyfiyete uygun olarak namaz kılanları namazdan alıyorsa, dahası, özellikle de semptomları olmadan bulaş korkusuyla yanındakinden bir ya da iki metrelik mesafeyi namaz kılanlara zorunlu tutarsa, yine büyük bir günah işlemiş sayılır.

Bu konuda benim tercih ettiğim şeri hüküm budur. Allah en iyisini bilir ve en iyi hüküm verendir... Allah'tan Müslümanları işlerinin en düzgün olanına hidayet etmesini, emrettiği gibi Allah *Subhânehu ve Teâlâ*'ya ibadet etmelerini, Peygamber *Sallallahu Aleyhi ve Sellem*'in yoluna bağlanmalarını, sapmadan Raşidi Hilafetin kurulması ile Hanif Şeriatı ikame etmelerini diliyorum... Şüphesiz bunda Allah'ın izniyle iyilik ve zafer vardır. Yeryüzünde ve gökyüzünde hiçbir şey O'nu aciz bırakamaz. O, Aziz ve Hâkimdir.

ve's Selamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berakâtuh

Kardeşiniz

H.17 Şevval 1441
M.08 Haziran 2020